

Kitang LUNGSURANON sa Siaton

Kamatuoran
Pagbuligay
Lungsod mauswagon

Kinutkot nga balas og graba sa suba sa Siaton

Vol. 4 No. 2

Marso 1 - 15, 2014 P6.00

Pagkutkot sa balas ug graba sa Siaton gisusi na

“Dili mi pabor nga makababag sa negosyo sa pag-*quarry*, kinahanglan nga *environmental* (sic) *friendly* pud kita batok niini,” mao kini ang sugyot ni Kag. Fritz Diaz (Committee on Environment) niadtong Marso 3, 2014 sa sesyon sa Sangguniang Bayan mahitungod sa pagkutkot sa suba ug kabukiran o *quarrying*.

Gihisgutan nga sundon lamang ang gi-aplayan nga permit lakip na niini ang ECC kon *Environmental Compliance*

Certificate ug resibo sa matag adlaw nga paghakot. Ang Siaton aduna lamay P30,000.00 matag tuig nga bahin gikan sa pag-*quarry*.

Si Mrs. Editha Amiscaray sa Provincial Environment and National Resources Office (PENRO) niingon nga kinahanglan ipasiuli o *rehabilitate* ang yuta pinaagi sa pagtanom og kahoy, sundon ang nakasulat sa permit og pilay gidaghanon ilang makuha, isirado ang lugar

nga ilang kutkotan base sa mapa, butangan og poster ang dapit kung kinsa ang nagpa-*quarry*, ug unsang klase sa pagkutkot (ginagmay o *small scale* ba, kasarangan o medium, o *rechanneling*).

Nitambong sa sesyon niadtong Pebrero 17 ang mga nagkutkot nga ang representante ni Rita Tilos (taga-Siit), si Kag. Krisbelen Kabrestante, Bebe Tubio, **padayon sa p. 4**

Bansaybansay sa TESDA gisugdan

Padayun karon nga gihimo ang bansaybansay labot sa paghorno kun paghimo og pan ug *cake* ug uban pa. Kini ilalum sa *Bread and Pastry Production* NC11 nga gipaluyuhan sa Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) ug sa Cebu Science of Welding and Skills Technology Inc. Training and Assessment Center. Kini inubanan usab sa local nga kagamhanan sa Siaton. Libre ang maong bansaybansay ilalom sa Private Education Student Financial Assistance sa kagamhanan.

Ang tigbansay mao si Ronalyn G. Turno, taga Bacolod. Ang programa gipahigayon sa Brgy.2, Siaton luyo sa Petron sa

balay bansayanan nga gihatag libre ni Mrs. Charity Jereza aron mapadayon gayud ang programa kay matud niya nga dako kaayo kini nga tabang sa tanang Siatanon. Adunay 42 ka estudyante ang gibansay karon sa paggama og pan, cakes ug uban pa.

Dugay nang gihandom ni Dr. Estanislao Verbosidad, lumulupyong sa Sitio Lico-Lico, Brgy. Bonawon nga naay TESDA sa lungsod Siaton. Gani gusto niya nga adunay pagbansay sa *automotive* o pag-ayo sa mga sakyanan, panahi, pag-drayb ug uban pa. Gahinaot siya nga molambigit ang tanang adunay negosyo sa **padayon sa p. 2**

Mga Siatanon nipahimulos sa libre nga serbisyo sa pag-atiman sa ilang mga ngipon o tango.

Dental Mission gipatuman

Usa ka dental mission kun kalihokan labot sa pag-atiman sa tango ang gihimo subay sa pagsaulog alang ika-napulo ka tuig kun 10th National Dental Health Month nga gipaluyuhan sa Philippine Dental Association ug ang Negros Oriental State University Siaton Campus.

Ang kalihokan gipatuman ubos sa tema “Ngiping Pinagtibay, Ngiping Walang Humpay, Para sa Kinabukasang Maginhawang Tunay” niadtong Pebrero 28, 2014. Ang selebrasyon gisugdan alas 8:30

sa buntag ug nahuman alas 5:00 sa hapon.

Libre ang serbisyo sama sa pagpanghingo og pagpanglimpyo sa tango atol sa maong adlaw.

Matud ni Noelle G. Fulleros, usa ka magtutungha sa NORSU-SC, nga dako kaayo kini og tabang kaniya nga walay ikabayad sa pagpahingo ug pagpalimpyo sa tango. Midugang usab si Remia Albona nga mapasalamaton siya ug dako kay nahatagan siya ug libreng serbisyo.

EDITORIAL

Kinaiyahan Ampingan

Ang palibot maoy kasagaran nga tinubdan ug diha nagalibot ang pang-adlaw-adlaw nga kinabuhi sa katawhan. Gani kini ang moaninag sa klase sa panginabuhian sa tanan. Ang kinaiyahan nga nag-umol niining maong palibot kinahanglan nga ampingan tungod kay sayon ra kaayo ang pagguba niini apan lisod ang pag-ayo o pagpasiuli niini.

Ang panghitabo karon sa mga suba ug kabukiran sa Siaton diin padayun ang pagkutkot sa balas ug graba angayan nga susihon na. Nakaangkun na kini sa mga reklamo gikan mismo sa mga katawhan batok sa maong mga kalihukan.

Dunay reklamo nga aduna nay nag-ayag sa tunga sa suba ug adunay balay nga nameligro kay duol na niini ang nagkutkot sa suba. Gani gibati na og kakuyaw ang taga Sitio Amoning ug Pilapil sa Brgy. Caticugan.

Maalaot usab ang mga taga Brgy. 4 kay didto man padulong ang tubig, Gani, gitambakan na nila ang daplin sa suba apan wala kini tamni og kahoy ug maanod ra sa baha.

Ang Provincial Environment and National Resources Office (PENRO) miangkun nga kinahanglan ipasiuli o *rehabilitate* ang yuta pinaagi sa pagtanom og kahoy, sundon ang nakasulat sa permit og pilay gidaghanon ilang makuha, isirado ang lugar nga ilang kutkotan base sa mapa, butangan og poster ang dapit kung kinsa ang nagpa-quarry, ug unsang klase sa pagkutkot (ginagmay o small scale ba, kasarangan o *medium*, o *rechanneling*).

Ang Committee on Environment sa Sangguniang Bayan sa Siaton nisugyot nga sundon lamang ang gi-aplayan nga permit lakip na niini ang ECC kon *Environmental Compliance Certificate* ug resibo sa matag adlaw nga paghakot. Hangtud niini lang ba ang himoon nga aksyun?

Ang Siaton adunay P30,000.00 matag tuig nga bahin gikan sa pagpakutkot sa balas ug graba. Maka-impatar ba kini sa kadaut unya sa palibot ug tibook kinaiyahan kun padayaun nga maong kalihukan?

Hinaut nga dunay kongkreto ug lig-on nga baruganan ang kagamhanan sa dili pa ulahi ang tanan.

Bukhad

Susan Monte de Ramos-Soldwisch

MALAMPAYA

Sa kadagatan labot sa probinsyang Palawan adunay lugar gihinganlan og Malampaya diin ginakutkot ug ginakutlo ang bililhon nga “natural gas”. Ginahikay ang natural gas sa mga siyentipiko ug mga tekniko aron mahimong enerhiya o koryente nga maoy mopadalagan sa mga makinarya, suga, salakyan, uubp. Gisugdan kini sa 2002.

Ang abot sa nasud nga nadawat sa opisina sa Tesorero Nasyonal nikabat og Php179.338bilyon gikan sa 2002 hangtod Sept. 30,2013. Sumala sa balaod, may porsyentong bahin ang Palawan ug ang bahin sa nasud, gastohon sa pagsangkap sa tibook Pilipinas sa atong gikinahanglan nga enerhiya. Dili itugot ang paggamit niini bisan sa pagabiyo sa mga maguuma. Apan nasayran karon nga naapil diay og kawat sa nagkonsabong Janet Napoles, mga nagdumala sa DAR, ug pipila ka Senador ug Representante ang Php 900 milyon ka pisos gikan sa pondong Malampaya. Nasayran nga moabot 60% ang “kickback” o soborno ang hatag sa mga taga-Goberno nga nihatang pagtando sa mga proyektong peke ni Napoles.

Ang COA (Komisyon sa Pag-audit) nagabutyag nga sa Php3.1bilyon nga nahatag sa Palawan, Php520milyon lang ang nahibaloan kon giunsa.

Karon, gikasuhan ang tulo ka myembro sa Economic Team nato (Florencio Abad, Cesar Purisima, Rosalia de Leon) og panikas gumikan sa nadiskobrihan nga “pagkahanaw” sa Php136bilyon sa pondong Malampaya.

Mga kaigsoonan, atong kwarta kini. Nahibalo na ta karon nga sigue diay ‘tang gikawatan! Hulat sa, pobre ba ang tawong makawatan og minilyon, hangtod binilyon nga kwarta? Hangtod karon, nagtuo ‘ta nga “pobre ra man gyud ang Pilipinas”. Apan sa kamatuoran, gihilom ra’g panulis ang atong kwarta. Maong gakalisod lang gihapon ang kahimtang nato.

Aw, maayong moagwanta ang Pinoy, di ba? Maluluy-on ug daling mopasaylo sa mga tikasang dagko (Marcos, Estrada). Kantahan lang ta, hatagan ba og sobrang may 100pisos— mohatag dayon ta sa atong boto bisan wala ta nahibalo kon unsay tumong sa kandidato.

Gisakitan ka? Bantayi ang imong nasud, lungsuranon! Pagpakabana sa mga panghitabo.

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
www.KitangSiatanon.com
TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publishers

William & Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
(2) 535-4718

Eugene Jamandron
0905-817-2988

Rey Mark Tubato
0905-111-9501

Bansaybansay... gikan sa p.1

maong programa alang sa balay bansayanan.

Kaniadto diha nay paghimo ug mga kawayan nga muwebles atol sa panahon ni kanhi Mayor Apolinario “Inad” Quisay ug nagpadayon kini hangtod karon. Si Verbosidad mipahimangno nga, “ang tanan angay tagdon

nga patas bisan unsay ilang politikanhong baruganan.” Ang pangagpas ni Verbosidad sa maong programa mao nga adunay kabangkaagan ang tanang lumulupyo sa Siaton ug makuhaan ug adlaw-adlaw nga panginabuhian nga ikagasto alang sa edukasyon sa ilang mga anak.

Pangulo sa NPA nalamdagan

Siaton, Negros Oriental- Laing miyembro sa Sentro De Grabadad Platoon, South East Front Komiteng Rehiyon-Negros sa New People's Army (NPA) miampo ngadto sa mga sundalo sa pangagamhanan ubos sa pagtabang ni Congressman George Arnaiz sa Ikaduhang Distrito niadtong Biyernes, Pebrero 21.

Ang mitahan sa iyang kaugalingon giila nga si Chesam/Bernie, 22 ayos, ikaduhang pangulo sa Squad 2, SDG Platoon, SEF, KRN, nga nagalihok sa mga dapit sa Pamplona, San Jose ug sa utlanan sa Sta Catalina ug Siaton, Negros Oriental.

Ang kanhing rebelde mipamatuod nga mihukom siya pagbiya sa giingon nga ilegal nga kalihokan (*underground movement*) tungod kay nawad-an na siyag interes sa pagpadayon sa armadong pakigbisog tungod sa mga panagbangi sulod sa organisasyon, ug aron siya

makabaton ug kinabuhi nga subay sa balaod ug malinawon sulod sa *mainstream* kun balik sa sabakan sa kagamhanan.

Si Lieutenant Colonel Harold Anthony F. Pascua, acting commanding officer sa 79th Infantry (Masaligan) Battalion mipadayag sa paglaom nga tungod sa nagkadaghan ng mga tawo nga misuporta sa IPSP "Bayanhihan," ang paglaom sa pagkab-ut sa kalinaw ug kalamboan dili na layo sa probinsya sa Negros Oriental.

Gidasig ni Pascua ang ubang mga miyembro sa NPA sa pag-surrender sa ilang mga hinagiban ug moapil sa *mainstream* nga katilingban ug mopahimulos sa programa sa pangagamhanan tungod kay ang armadong pakigbisog dili solusyon sa bisan unsang problema. Nakadugang lang kini sa mga babag sa pagpalambo sa Negros Oriental, dugang niya. (PR)

2 ka suspetsado gisikop sa kapulisan

Duha ka mga suspetsado nga nag-atubang sa kasong pagpanglugos ug sulay sa pagpanglugos ang kasamtangan karong gibilanggo sa estasyon sa kapulisan sa Siaton human sila nadakpan sa kwerpo sa kapulisan sa maong lungsod.

Ang unang suspetsado nga giilang si Renato Ragas Paje, 58 ayos, usa ka trabahador nga nagpuyo sa Brgy. Inalad, Siaton nadakpan niadtong Pebrero 24, 2014 sa kasong pagpanglugos.

Sila si Senior Police Officer 4 Jovito Quirit, Police Officer 2 Joegenes Paladar, Police Officer 2 Ray Joseph Cabangbang, ug Police Officer 1 Rocky Kisay ang nisikop kang Paje subay sa mando ni RTC Judge Ma. Mercedita Sarsaba sa Branch 31 sa Dumaguete City ilalum sa CC#212-21089 nga walay piyansa.

Samtang gisikop usab niadtong Pebrero 16, 2014 si Reneboy Mendoza Ricaldo, 34 ayos, usa ka mag-uuma nga taga-Balastro, Casalaan sa kasong *Attempted Rape*. Duha ka grupo sa kapulisan ang nisikop kaniya sila si Police Inspector Jovenal P. Rado ug San Carlos City Police Superintendent Victorino E. Romanillos. Si Hon. Judge Danilo R. Amisola nipagula sa og warrant of arrest ilalom sa CC#RTC-3350 nga adunay piyansang Php120,000.00.

Matud pa ni Rado nga padayon gihapon nilang sikopon ang may kalapasan sa balaud sama kang Paje ug Ricaldo. Ang duha anaa na karon sulod sa bilanggoan samtang gihulat pa kun asa ug kanus-a sila ihatud sa prisohan samtang sila mag-paabot sa resulta sa ilang kaso.

PABASA SA NORSU-SIATON CAMPUS

Gihimo ang libreng pabasa ang *Kitang Lungsuranon* sa NORSU-SC niadtong Biyernes, Pebrero 28, 2014. Gibutyag ni Ma. Isabel E. Publico nga ang pamantalaan dako kaayo og tabang kanila tungod kay kini binisaya - atong pinulongan - ug mabansay sila paggamit niini. Mahibalo usab sila sa mga panghitabo sa lungsod sa Siaton.

ERRATUM

Sa editoryal sa niaging isyu, ang nasulat nga 700 milyones, 700 mil lang.

Products & Services: 24 HRS

WE ACCEPT ALL KINDS OF PRINTING JOBS • DVD & VCD BURNING
COMPUTER SALES, REPAIR (expert) • INK REFILL, CONVERT PRINTER TO CISS
PVC ID, BUSINESS CARD, CERTIFICATES • BOOK BINDING (SOFT & HARD)
RUBBERIZED T-SHIRT PRINTING • MOVIE, MUSIC & PHOTO EDITING
BASIC COMPUTER TUTORIAL (program and hardware)

PLS. CONTACT

CELL # 09351644232 TELL # (035)427-2584
09499424117

Address: BRGY 1, Siaton, Neg. Or.
(INFRONT OF SIATON PLAZA)

Ika-75 nga Adlaw nga Natawahan
sa atong igsoon nga si

Alfonso "Al" Repollo

niadtong Marso 1, 2014, didto sa Bethel Guest House Dumaguete City kauban ang iyang pamilya, ug mga higala.

Maayong Panglawas ug Mabuhi ka, Sir Al!

Makita sa hulagway sila si (Gikan sa wala) Jotham Repollo, Zantino Juan Repollo, Zabria Repollo, Luralei Gabo Repollo, AJ Caro, Jezer John Gajelomo, Aarona Gajelomo, Arnold Gajelomo, Tetel Caro, Edgar Caro, Alfonso Repollo, Letecia Repollo, Jezreela Kinkito, Warren Kinkito, Norman Kinilitan, Janea Kinilitan, Bembem Kinilitan, Jezeree Jeonne Gajelomo, Zephanie Marie Danieles, Zara Gabriella Danieles, Alexa Andrea Danieles, Jezreena Kinkito, Athena Caro, Church Caro, ug Lance Caro.

Pagkutkot...gikan sa p. 1

Lita Nuñez, representante ni Melchor Labe (taga-Malabuhan), Fidela Matchika, ug ang BIGFOOT. Wala naapil sa lista ang nagkutkot sa bukid sa Siit nga ang Boy-Li Hai Development Corporation. Nakasulat sa poster nila nga kaniadto pang Hulyo 8, 1999 sila gitugotan ilalom sa ECC-No:07-99-0708-08103 og ginagmayng pagkutkot apan aduna silay de karga, *back hoe*, ug *guard house*.

Si Severino Ege nga taga Pilapil nireklamo nga nagayag na sa tunga sa suba ang BIGFOOT ug adunay balay nga nameligro kay duol na niini ang nagkutkot sa suba ug nakuyawan na ang taga Sitio Amoning ug Pilapil sa Brgy. Caticagan.

Giadto na usab sa mga

miyembro sa SB ug ilang napamatud-an nga nag-alas sa suba ang *back hoe*. Ang mga lumulopyo nga sila si Nelia Rose Jamon, 34 anyos, ug Arseña Doing, 53 anyos, ug Estrella Doing, 62 anyos, nagkanayon nga buot nilang maundang na ang pagkutkot apan nakita nila nga naghakot ang giabangan nga dalag nga de karga ug ang berde nga Elf sa munisipyo uban ang empleyado niini, ug ang IRLU nga Elf sa Cabangahan.

Dugang pa nila nga sa una ila nang giabangan ang dalan aron dili na makaagi ang mga de karga apan gibaharan sila nga ipabilanggo. Matud usab ni Minda Ragay, 73 anyos, nga undangon na unta ang pagkutkot kay kon kusog ang ulan mobulwag ang tubig ug

Tindera og isda nagkalat gihapon

Padayun nga nagkalat ang mga tindera og isda bisan pa man sa hangyo nga mobalik sila didto sa sulod sa tiyangge. Gani basin usab sa obserbasyon nga mas nidaghan ang nagtinda og isda sa gawas sa tiyangge karon.

Kahinu m dum a n nga nagreklamo didto sa munisipyo ang Next Bakeshop (dapit sa paradahan ug pedikab paingon sa Datag) kay anaa na sa ilang atubangan ang nagbaligya og isda ug maglisod pag-agi ang mga mamalalit. Kini ang gitug-an ni Felipe Laingo, usa ka *auxiliary police* sa *Lungsod sa Siaton*.

Gawas sa kahuot sa alagian, kon mabasa ang

dalan manimaho kini busa nihangyo ang tag-iya sa *bakeshop* nga mopalayo og gamay ang mga tindera. Ang ubang tapad nga tindahan nakasabot ra sa situwasyon basta mahatagan ra pod og gamay nga alagian ang mga mamamalit.

Matud pa ni Jovita ug Brenda Quintao, mga tindera ug isda, "mao intawon ni ang among panginabuhi busa mohangyo mi nga hinaot unta dili mi papahawaon. Andam ming mobayad og ticket matag adlaw kon maoy gusto sa Mayor."

Nahibaluan nga mas ubos ang presyo sa isda niining maong mga tindera kun ikompara sa lamesa sa tiyangge.

Kini ang kasamtangan nga situwasyon sa mga tindera og isda nga padayon naa sa daplin sa dalan.

mangahanaw ang ilang tanom nga mais. Maalaot ang taga Brgy. 4 kay didto man padulong ang tubig, matud nila. Gani, gitambakan na nila ang daplin sa suba apan wala kini tamni og kahoy ug maanod ra sa baha.

Ang BIGFOOT niingon nga ila pang tan-awon ang ilang permit kon unsay na-aplayan nila sa probinsya ug ihandos

kini sa SB. Ang ginagmay o *small scale* nga pagkutkot dili molapas sa 5 ka hektaryang yuta pinaagi sa pag-alsa ug paghakot sa bato o balas nga walay *back hoe* o dagkong sakyanan nga gamiton. Giplanohan sa SB nga banhawon ang *technical working group* sa lungsod aron maoy mosusi niining pagkutkot.